Oponentský posudek

Tereza Vejvodová: BERLÍNSKÁ ŠKOLA ANGELY SCHANELEC

Bakalářská práce Terezy Vejvodové je esejem syntetizujícím poznatky, pozorování a zobecnění analýzy témat a stylistického přístupu režisérky Angely Schanelec, a to v kontextu témat a postupů příznačných pro tvorbu autorů tzv. Berlínské školy. Diplomantka má vynikající interpretační schopnosti, které prokazuje především při rozboru práce A. Schanelec s konkrétními motivy či práce s postavami a způsobem vyprávění, ale také při popisu práce s kamerou a využití hudby. Dokáže rozbor výrazových prostředků pojmout z hlediska jejich koncepčnosti a významů, což reflektovaně promítá také do vlastní tvorby. I když jsou této paralele (s Vejvodové bakalářským filmem Cukr) věnovány pouze dva odstavce, považuji je za důležitou část práce, která dokládá přínos zvoleného přístupu ke zkoumání vybrané látky. Na s. 15 se esej stane výrazně osobním – nicméně považuji tento přístup za oprávněný, jelikož diplomantka popsané a analyzované stylistické přístupy vztahuje i k vlastní tvorbě.

V duchu esejistického psaní diplomantka sleduje několik tezí, týkajících se především tematického rámce tvorby Berlínské školy a následně i analyzované autorky A. Schanelec, na druhé straně se úvahy týkají výrazových prostředků a koncepce jejich používání ve vztahu k zobrazovaným motivům. Méně vysvětluje a argumentuje [na několika místech nevysvětlí, co myslí konkrétně, např. co znamená „jemně portrétuje“ (s. 15), jaké to je „observační tempo“ (s. 28 – spíš jde asi o chybu a bylo myšleno pomalé tempo a observační způsob natáčení), co přesně v diplomantčině pojetí znamená „formální minimalismus“ (s. 11)]. To jsou však jednotlivosti. V celku lze říct, že diplomantka zevrubně, citlivě a pozorně identifikuje jak postupy příznačné pro styl A. Schanelec, tak její způsob práce s konkrétními výrazovými prostředky.

Na s. 11 diplomantka zmiňuje produkční kontext vzniku filmů Berlínské školy (podpora veřejnoprávních televizí), více však produkční a distribuční otázky nerozvádí. Vzhledem k rozsahu práce by podrobný rozbor tohoto tématu byl zřejmě nad její rámec, nicméně u této dílčí zmínky by bylo vhodné ji důsledněji vztáhnout k estetickým otázkám, jimiž se text zabývá (zevrubněji než konstatováním pomalého tempa netypického pro tv vysílání a „low-budgetové“ estetiky).

Diplomantka nepracovala s literaturou, která by ji mohla i metodologicky navést na různorodé perspektivy anebo přístupy k analýze (česky například Bordwell D., Kokeš R.). Vhodně však pracuje s literaturou týkající se berlínské školy. V práci chybí kritické zhodnocení zdrojů [tzn. shrnutí diplomantčiny rešerše a vyhodnocení, jaký typ a jak relevantních informací z jakých zdrojů mohla čerpat – mimořádně zajímavé by toto vyhodnocení bylo i vzhledem k tomu, že pracuje s odbornou (zahraniční) literaturou, články a rozhovory ze specializovaných časopisů i širokoformátových médií. Variabilitu a rozsah zdrojů pokládám za přijatelnou pro bakalářskou práci.]. Za problematické z hlediska používání zdrojů považuji, že ke společenskému a politickému kontextu nepoužila diplomantka zdroje popisující tuto realitu zevrubněji, ale čerpala pouze z publikace zaměřené na film. I když rozumím snaze pracovat rovnou se zdroji, které dobovou realitu propojují s kinematografií, pokud diplomantka shledala tento kontext důležitým (rovněž nepochybuji, že je), považovala bych za důslednější, kdyby jej studovala i z jiných zdrojů a kdyby také závěry o vztahu společenského klimatu a kinematografické tvorby uzavírala i sama či je porovnávala se závěry autorů Roy a Leweke. Text

obsahuje nižší jednotky desítek překlepů a jazykových chyb; zřejmě neprošel důslednou jazykovou korekturou. Celkově je bakalářská práce na velmi dobré stylistické úrovni.

Diplomantka v textu korektně cituje literaturu (na s. 17 chybí u odkazu číslo stránky), a to i zahraniční (což je vzhledem k tématu nevyhnutné a oceňuji, že pracuje i s nečeskými zdroji). Musím podotknout, že podle mě dostupných informací FAMU nemá k dispozici žádný systém „vejce vejci"; nebylo tedy možné zkontrolovat práci z hlediska případných opomenutých citací či převzatého textu; v otázce původnosti textu se tedy spoléhám na prohlášení autorky práce.

Pro obhajobu navrhuji následující otázky:

- Kriticky zhodnoťte sekundární zdroje týkající se Berlínské školy a autorky Angely Schanelec (nejen ty, které jste používala, ale i případné další, které byly součástí vaší rešerše, ale nepoužila jste je, protože nebyly relevantní).
- V čem konkrétně spatřujete radikalitu Schanelec pohledu na kinematografii (s. 7 práce)?
- Uveďte konkrétní výrazové znaky (způsob použití konkrétních výrazových prostředků, způsobů vyprávění, práce s postavami) podle vás typické pro filmy Berlínské školy, které jsou tzv. „low-budgetové" (s. 11 práce).
- Co podle vás konkrétně znamená „introvertní herectví" (s. 13 práce)?

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou B.

PhDr. Andrea Slováková, Ph.D.

V Praze 20. srpna 2018.